Szalay László Pál

Mi fán terem a halál?

Az egyik popsláger refrénje így szól: *„Végig kísérsz az úton, fogod a kezemet"*. Minden édesanya ösztönösen vágyik arra, hogy a gyermekének óvón, féltve egyengesse a sorsát. Nem csak akkor, amikor még bizonytalanok a lépései, hanem akkor is, amikor irdatlan erővel veti bele magát az életbe. No de sikerülhet ez, nincs már az első percben kudarcra ítélve? A szándék megvan, az aggódó szív félre ver, ha a gyermek távolodik vagy idejében nem közeledik a szülői házhoz. Valami hasonló történt a napokban Gönc és Hidasnémeti között, amikor három fiatal hazafelé igyekezett. Bár sietségük pillanatokon belüli megérkezést ígért, de a motorban rejlő erők nem maradtak szolgai alárendeltségben, hanem az utasok ellen fordították oroszlánkarmaikat. Ami ezután történt, végig gondolni is szörnyű, nemhogy elszenvedni, érintettnek lenni. Ami a felvisító gépi és emberi hangok zűrzavara után maradt az törmelék, fém – test – lélek roncsok, véresre horzsolt pillanat, megvakult tükrök, feltorlódott mozdulatlanság, csend és végtelen üresség.

Oly közel volt, s annyira félelmesen megrendítő, hogy nem tudtam távol maradni tőle. Beültettem a gyermekeimet az autóba, és odamentünk, ahonnan valaki expressz távozott. 14 km, se több se kevesebb. Tragédiákkal vagyunk körül lőve. Úton-útfélen, hegyen-völgyön megterem a kéretlen halál. Lásd Borsó-hegy, ahol 42 kopjafa emlékezik, s emlékezeti az arra járót, hogy bár nemes lélek lakta, de kicsiny tűréshatárral bíró testtel születünk a világra. Erdészeti utak, lyukas aszfaltok, halálkanyarok, mind itt a környéken örök álmot őriznek, s örök álmatlanságot idéznek meg. Az ott botlóknak el kellett menniük, s ma sem tudjuk, hogy miért.

Index ki, és megálltunk azon a helyen, ahol 24 órával ezelőtt lázas életmentés, helyszínelés, tanúkikérdezés folyt. A 4 és 9 éves lányaimnak elmondtam, mit fogunk látni: *egy baleset helyszínét, ahol egy fiatal fiú az életét vesztette.* Átmentünk az út túloldalára, ahol a fák törzse erős roncsolódást mutatott. Az útszélén a fűben megszámlálhatatlan alkatrészmaradvány. Nyáklapok, napellenző, lámpatest-maradványok, ablakmosó tartály, baseballsapka, gyufa és ki tudná megmondani, hogy mi minden hevert szanaszét. Rekonstruáltuk gondolatban az eseményeket. A gyermekeim faggatták az oda nem illő tereptárgyakat, turkálva az útról lesöpört roncsok között. Elkezdtünk sétálva távolodni a

helyszíntől, követve a rendőrségi jelzéseket. Zöld színnel festett vonalak, nyilak és számok. Valakinek meg kellett állapítani, hogy mi történt. Nem csak a végkimenetel a fontos, hanem az oda vezető események is.

Bármennyire szentségtörő tett a halál közelében firtatni az okokat, értelmezni a megmagyarázhatatlant.

Nem maradtunk sokáig egyedül. Autó érkezik, lassít és az út szélén megáll. Három fiatal egy járművel. Olyan felállásban, mit a tegnapi estnél. Ők itt vannak, épek és egészségesek. Valami idegen szomorúság ül az arcukon, és teszi dadogóvá testbeszédüket. Ahogy odaérkezem, üdvözlöm őket, és bemutatkozom, hozzá téve, hogy lelkész vagyok. Lehet azért, hogy értelmet kapjon ottlétünk: nem a tragédia keselyűi vagyunk. Lehet azért, hogy valami vígasztalót csempésszek a senki földjére, ahová keveredtek ezek az éretlen kölykök. Beszélünk, így ismeretlenül. Beavatjuk egymást valami nagyon személyesbe, valami nagyon egyetemesbe. A fiúk rokonok. Ők itt voltak azonnal. Nekik a tragédia valóságos minden részletében. Aztán újabb autók, újabb rokonok, barátok érkeznek a helyszínre, összekaparva az elveszett reményt, hogy mégsem vagyunk teljesen egyedül és végletekig kiszolgáltatottak. A jelenlévők egyre hangosabbak, ahogy a sebesség megválasztását kritizálják: *„170 az autópályára való, nem ide."*

Jelena Lengold a *Kövekkel teli zsebek* című novellájában ír a vezetésről és annak félelmes részéről. A leejtőt olyan erőnek érzi, ami több mint földi hatalom, valami olyan, ami felett nem gyakorolhatunk kontrollt. *„Eljön az a pillanat, amikor meg kell állnunk, mert ráébredtünk, hogy nem a saját energiánk visz előre bennünket, hanem valami tehetetlenségi erő sodrásába kerültünk. A lejtő nem más, mint egyedüllét és esés. Kedvetlen repülés. Mondhatni zuhanás. A leejtő mindig is felderítetlen területnek tűnt, egy olyan erőhatalomnak, amelyről sosem tudhatod, mikor torzul el, válik monstrummá és röhög a képedbe valami iszonyatos boszorkányvihogással, ha megpróbálod behúzni a féket."* A három fiatal sorsa, amikor felgyorsítottak, és egy menetrendszerű buszjárat előzésébe kezdtek, ilyen leejtőre sodródott. A hozzátartozók, amikor megkapták az első telefont a tragédiáról, szintén belecsúsztak ebbe a bizonyos mélybehúzó leejtőbe.

Hogy mi fán terem a halál? A Biblia a jó és rossz tudásának fájáról ír, aztán olvashatunk még az élet fájáról. A halál fája nem nő, azt emberek ácsolják. Odaviszik a Golgotára, és három életet szegeznek fel rá. Egyet középre és két másikat jobb és bal felől. A halálfa reménytelenségét csak a középről elhangzott felmentés csillapíthatja: *„Ma velem leszel a Paradicsomban."* Gönc és Hidas között a halál fáit láthatjuk az út mellett, erre emlékeztet a három megtépázott törzs.

Másnap estére már gyertyák égtek ott, ahol egy szempár fénye örökre kihunyt. Ha nem is harmadnapra, de el kell jönnie a napnak, hogy gyász kötelékei engedjenek, és a hozzátartozók végleg útra bocsássák megboldogult szerettüket. Nem okokat firtatva, hanem az életet megbecsülve, míg vele tarthatunk egy úton.

Az autóba beszállva magunk mögött hagyjuk a helyszínt, az embereket és a halált. A később távozók nem szabadulnak ily könnyen. Lelkükben sokáig az elmúlást táplálják majd, észre sem véve az életet, ami megmaradt. Nem látva a zöldellő mezőt az út mellett, amelyik hirdeti a megújulást, mert mi nem romlandó magból születünk újjá, hanem romolhatatlanból. Az édesanyának, a családnak, barátoknak még egy út van, amin végig kísérhetik az épphogy elindult életet. Egy út, méghozzá a legfájdalmasabb, az elválásé. Nincs kétségem felőle, hogy ugyanolyan drámai lesz, mint amilyen november 13-a volt. Legyen könnyű neki föld, legyen irgalmas hozzánk az Isten.

